

PLANI

BÖLÜM I

Dersin Adı	Matematik	Tarih	18-22/09/2023
Sınıf	9	Süre	2 ders saati
Alt Öğrenme Alanı	MANTIK		
Konu	Koşullu Önerme ve İki Yönlü Koşullu Önerme		

BÖLÜM II

Kazanım	9.1.1.3. Koşullu önermeyi ve iki yönlü koşullu önermeyi açıklar.
Değerler	ADALET – Eşit Davranma
Yöntem ve Teknikler	Düz anlatım, soru-cevap, problem çözme, örnek olay, beyin fırtınası, kavram haritası
Kullanılan Araç-Gereçler	Ders kitabı, yazı tahtası, etkileşimli tahta, z-kitap, internet, fotoğraf, pergel, cetvel

BÖLÜM III

Öğrenme-Öğretme Süreci

Koşullu Önerme ve İki Yönlü Koşullu Önerme

“ise” Bağlacı ile Oluşan Bileşik Önermeler

p ile q önermelerinin “ise” bağlacı ile bağlanmasından oluşan bileşik önermeye **koşullu önerme** denir ve bu koşullu önerme $p \Rightarrow q$ biçiminde gösterilir. $p \Rightarrow q$ önermesi; p doğru, q yanlış iken yanlış diğer durumlarda doğrudur. p ve q önermeleri için $p \Rightarrow q$ önermesinin doğruluk tablosu aşağıdaki gibidir.

p	q	$p \Rightarrow q$
1	1	1
1	0	0
0	1	1
0	0	1

ÖRNEK

- p : “Batuhan evinde boşa yanan lambayı söndürdü.”
  - q : “Batuhan parasından tasarruf etti.”
- Yukarıda verilen önermelere göre $p \Rightarrow q$ önermesini yazınız.

ÇÖZÜM

$p \Rightarrow q$: “Batuhan evinde boşa yanan lambayı söndürdü ise parasından tasarruf etti.” şeklinde yazılır.

ÖRNEK

- p : “TBMM Ankara’dadır.”
  - q : “Türkiye’nin başkenti Ankara’dır.”
- şeklinde verilen p ile q önermelerini “ise” bağlacını kullanarak yazıp önermenin doğruluk değerini bulunuz.

ÇÖZÜM

$p \Rightarrow q$: “TBMM Ankara’da ise Türkiye’nin başkenti Ankara’dır.” olarak yazılır. p nin doğruluk değeri 1, q nun doğruluk değeri 1 olur. Dolayısıyla doğruluk değeri $p \Rightarrow q \equiv 1 \Rightarrow 1 \equiv 1$ olur.

$p \Rightarrow q$ önermesi $p' \vee q$ önermesine denktir.

$p \Rightarrow q \equiv p' \vee q$ denkliğinin doğruluk tablosu ile gösterimi aşağıdaki gibidir.

p	q	p'	$p' \vee q$	$p \Rightarrow q$
1	1	0	1	1
1	0	0	0	0
0	1	1	1	1
0	0	1	1	1

$p' \vee q \equiv p \Rightarrow q$

ÖRNEK

$(p' \Rightarrow q) \vee q'$ bileşik önermesinin doğruluk değerini bulunuz.

ÇÖZÜM

$$\begin{aligned} (p' \Rightarrow q) \vee q' &\equiv ((p')' \vee q) \vee q' \\ &\equiv (p \vee q) \vee q' \\ &\equiv p \vee (q \vee q') \\ &\equiv p \vee 1 \\ &\equiv 1 \text{ dir.} \end{aligned}$$

Önermenin Karşıtı, Tersİ ve Karşıt Tersİ

- $p \Rightarrow q$ önermesinin **karşıtı** $q \Rightarrow p$,
- $p \Rightarrow q$ önermesinin **tersi** $p' \Rightarrow q'$,
- $p \Rightarrow q$ önermesinin **karşıt tersi** $q' \Rightarrow p'$ olur.

Bu özelliklerin doğruluk tablosu ile gösterimi aşağıdaki gibidir.

p	q	p'	q'	$p \Rightarrow q$	$q \Rightarrow p$	$p' \Rightarrow q'$	$q' \Rightarrow p'$
1	1	0	0	1	1	1	1
1	0	0	1	0	1	1	0
0	1	1	0	1	0	0	1
0	0	1	1	1	1	1	1

$q \Rightarrow p \equiv p' \Rightarrow q'$
 $p \Rightarrow q \equiv q' \Rightarrow p'$

ÖRNEK

p : “Efe ödevini yaptı.” ile q : “Efe sınavdaki tüm soruları doğru cevapladı.” önermeleri için $p \Rightarrow q$ önermesinin karşıtını, tersini ve karşıt tersini yazınız.

ÇÖZÜM

$q \Rightarrow p$: “Efe sınavdaki tüm soruları doğru cevapladıysa Efe ödevini yaptı”
 $p' \Rightarrow q'$: “Efe ödevini yapmadıysa sınavdaki tüm soruları doğru cevaplamadı.”
 $q' \Rightarrow p'$: “Efe sınavdaki tüm soruları doğru cevaplamadıysa ödevini yapmadı.”

ÖRNEK

$p \Rightarrow q$ bileşik önermesinin olumsuzunu bulunuz.

ÇÖZÜM

$$\begin{aligned} (p \Rightarrow q)' &\equiv (p' \vee q)' \\ &\equiv (p')' \wedge q' \\ &\equiv p \wedge q' \text{ dir.} \end{aligned}$$

"ancak ve ancak" Bağlacı ile Kurulan Bileşik Önermeler

p ve q iki önerme olmak üzere $p \Rightarrow q$ ile $q \Rightarrow p$ koşullu önermelerinin $\wedge$ bağlacı ile birbirine bağlanmasından oluşan $(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$ bileşik önermesine **iki yönlü koşullu** önerme denir.

İki yönlü koşullu önerme $p \Leftrightarrow q$ şeklinde yazılır ve "p ancak ve ancak q" olarak okunur.

$p \Leftrightarrow q$ iki yönlü koşullu önermesinin doğruluk değeri p ile q nun doğruluk değerleri aynı iken 1, farklı iken 0 dir.

p ve q önermeleri için $p \Leftrightarrow q$ önermesinin doğruluk tablosu aşağıdaki gibidir.

"ancak ve ancak" Bağlacının Özellikleri

- $p \Leftrightarrow q \equiv q \Leftrightarrow p$
- $p \Leftrightarrow p \equiv 1$
- $p \Leftrightarrow p' \equiv 0$
- $p \Leftrightarrow q \equiv p' \Leftrightarrow q'$
- $(p \Leftrightarrow q)' \equiv p' \Leftrightarrow q \equiv p \Leftrightarrow q'$

$p \Leftrightarrow q \equiv q \Leftrightarrow p$ denkleğinin doğruluk tablosu aşağıdaki gibidir.

p	q	$p \Leftrightarrow q$	$q \Leftrightarrow p$
1	1	1	1
1	0	0	0
0	1	0	0
0	0	1	1

$p \Leftrightarrow q \equiv q \Leftrightarrow p$

ÖRNEK

p : "Sevcan müzik kursuna katıldı."

q : "Sevcan gitar çaldı." olarak verilen önermeleri ancak ve ancak bağlacı kullanarak iki yönlü koşullu önerme durumuna getiriniz.

ÇÖZÜM

$p \Leftrightarrow q$: "Sevcan, müzik kursuna katıldı ancak ve ancak gitar çaldı." şeklinde yazılır.

ÖRNEK

$(p \Leftrightarrow p') \vee p$ bileşik önermesini en sade hâliyle yazınız.

ÇÖZÜM

$$(p \Leftrightarrow p') \vee p \equiv 0 \vee p \equiv p \text{ olur.}$$

ÖRNEK

Aşağıdaki önermeleri en sade hâliyle yazınız.

a) $(p \Leftrightarrow p') \Leftrightarrow p$

b) $(p \Rightarrow 1)' \Leftrightarrow (1 \Rightarrow q)$

ÇÖZÜM

a) $(p \Leftrightarrow p') \Leftrightarrow p \equiv 0 \Leftrightarrow p \equiv p' \text{ olur.}$

b) $(p \Rightarrow 1)' \Leftrightarrow (1 \Rightarrow q) \equiv 1' \Leftrightarrow q \equiv 0 \Leftrightarrow q \equiv q' \text{ olur.}$

BÖLÜM IV

Ölçme ve Değerlendirme

1. $p \equiv 1, q \equiv 0, r \equiv 1$ doğruluk değerlerine göre aşağıdaki bileşik önermelerin doğruluk değerlerini bulunuz.

a) $p \Rightarrow (q \wedge r)$

c) $(p \Rightarrow q) \Rightarrow (q \Rightarrow r)$

b) $(p \vee q) \Rightarrow r$

ç) $(q' \Rightarrow p) \Rightarrow r'$

2. $(p \wedge q') \Rightarrow r \equiv 0$ ise $(p \Rightarrow r') \Rightarrow (q \vee r')$ bileşik önermesinin doğruluk değerini bulunuz.

3. $(p' \Rightarrow q)' \Rightarrow p'$ bileşik önermesini en sade biçimde yazınız.

4. $(p \Rightarrow q)' \vee (p \Rightarrow q)$ bileşik önermesini en sade biçimde yazınız.

5. $(p \Rightarrow q)' \vee (q \Rightarrow p)'$ bileşik önermesini en sade biçimde yazınız.

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar

Konu öngörülen ders saatinde işlenmiş olup gerekli değerlendirmeler yapılarak amacına ulaşmıştır.

.....
.....
Matematik Öğretmeni

.../.../2023
UYGUNDUR
Okul Müdürü

.....